

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кониченка О. М. на тему «Захист прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Спори про захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання мають специфіку, зумовлену статусом органів публічної влади, наявністю у них публічних повноважень, які в господарських відносинах реалізуються в межах організаційно-господарських правовідносин. В таких відносинах відповідний орган державної виконавчої влади реалізує стосовно суб'єкта господарювання організаційно-господарські (управлінські) повноваження, що може призводити до порушення прав та інтересів суб'єктів господарювання.

Ефективний і своєчасний захист прав суб'єктів господарювання можливий тільки за умови його належного законодавчого регулювання. Разом з тим, сучасну законодавчу основу можна охарактеризувати як таку, що має термінологічні суперечності та неузгодженість положень різних нормативно-правових актів, фрагментарність, неповноту регулювання у питаннях захисту прав суб'єктів господарювання від порушень органів державної влади. Реформування судової влади, зміни в процесуальному законодавстві створили нові умови реалізації механізму захисту прав суб'єктів господарювання.

Попри те, що у науці господарського права, у тому числі на рівні дисертаційних робіт, наявні ґрунтовні напрацювання різних аспектів захисту прав суб'єктів господарювання, в тому числі у відносинах з органами державної влади, питання підстав, способів, механізму захисту цих прав потребує подальшого доопрацювання.

Викладене підтверджує актуальність та обґрунтованість вибору теми дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження О.М. Кониченка містить нові науково обґрунтовані теоретичні результати дослідження, новизна яких полягає в тому, що на основі комплексного дослідження запропоновано нові наукові

підходи до обґрунтування теоретичних положень щодо удосконалення захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади та розроблено на цій основі напрями вдосконалення правового регулювання цих відносин.

Наукова новизна одержаних у дисертації результатів конкретизується, в наступних основних положеннях, висновках, пропозиціях:

Вперше виокремлено чотири етапи розвитку законодавчої основи захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади, протягом яких відбувалося поступове формування відповідного правового утворення міжгалузевого характеру (поєднує норми господарського, цивільного і адміністративного права), специфіка якого обумовлена правовим статусом порушника – суб'єкта владних повноважень; запропоновано закріпити право суб'єктів господарювання здійснювати відео- та аудіофіксацію під час проведення заходів податкового контролю та обов'язок органів державного нагляду (контролю) здійснювати відео- та аудіофіксацію проведення контрольних заходів; обґрунтовано, що підґрунтям ефективного захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади виступають юридичні гарантії, що складаються з універсальних формально визначених, фундаментальних правил та з спеціальних засобів та способів, які забезпечують захист, залежно від спрямованості поділяються на гарантії щодо: 1) дотримання загальних принципів господарювання; 2) забезпечення права власності та інших речових прав суб'єктів господарювання; 3) забезпечення податкових прав суб'єктів господарювання (прав і законних інтересів суб'єктів господарювання у податкових відносинах); 4) забезпечення прав і законних інтересів суб'єктів господарювання у сфері економічної конкуренції тощо.

Удосконалено положення щодо визначення поняття захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади; підстав захисту прав суб'єктів господарювання; співвідношення понять посягання на права з поняттям «створення передумов / загрози для порушення»; способів захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та

посягань органів державної влади.

Дістали подальший розвиток положення щодо значення захисту прав суб'єктів господарювання від порушень і посягань органів державної влади як частини комплексного правового інституту захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання; ознак захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади шляхом розширення їх переліку; співвідношення понять посадової особи і службової особи; судового способу захисту «зобов'язання вчинити певні дії або утриматися від них»; класифікації суб'єктів захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади; захисту шляхом звернення до Ради бізнес-омбудсмена.

Вказані результати дослідження достатньо обґрунтовані, чому сприяли: аналіз правових основ захисту прав суб'єктів господарювання, використання загальних та галузевих методів і прийомів пізнання дійсності, аналіз наукової юридичної літератури з господарського та суміжних галузей права, законодавства України та зарубіжних країн, міжнародно-правових актів, актів Європейського Союзу, матеріалів судової практики, статистичних даних.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в доопрацюванні теоретико-правових засад захисту прав суб'єктів господарювання від порушень і посягань органів державної влади.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані у роботі висновки і пропозиції можуть бути використані у *нормотворчій діяльності* – при удосконаленні законодавства України з питань захисту прав суб'єктів господарювання від порушень органів державної влади. Окремі положення і результати дисертаційного дослідження можуть бути корисними у *правозастосовній діяльності*, а саме у діяльності суб'єктів господарювання, під час самозахисту своїх прав та інтересів, звернення до суду за захистом. Зокрема, результати роботи щодо підстав і способів захисту прав суб'єктів господарювання, порядку захисту шляхом звернення до Ради бізнес-омбудсмена, застосування відео- та аудіофіксації під час проведення контрольних заходів взяти для використання у діяльності ПАТ «Бетонмаш»

(довідка №07-01/1231 від 7.10.2021 р.); результати дослідження враховуватимуться Адвокатським об'єднанням «Головань і партнери» при представництві суб'єктів господарювання у відносинах з органами державної влади (довідка від 8.10.2021 р.). Також результати кваліфікаційної наукової праці доповідались О.М. Кониченко у Донецькому окружному адміністративному суді, за результатами доповіді прийнято рішення про врахування у роботі суду висновку щодо обмеження способу захисту прав суб'єктів господарювання відповідною компетенцією органу, який порушив прав, а також висновку щодо застосування способу захисту про зобов'язання органу державної влади вчинити певні дії або утриматися від них при реалізації владних управлінських функцій (довідка від 4.10.2021 р.).

Також положення дисертації можуть бути використані у *навчально-методичній роботі* – при підготовці навчальних посібників для здобувачів вищої освіти, науково-практичних коментарів до кодексів та інших нормативно-правових актів України.

Дисертація О.М. Кониченка є кваліфікаційною науковою працею, що характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, що мають істотне значення для науки господарського і суміжних галузей права та свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача.

Результати дисертаційного дослідження опубліковано в чотирьох наукових статтях, з яких три статті у фахових наукових виданнях України, перелік яких затверджений у встановленому порядку, одна стаття в науковому періодичному виданні іноземної держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та ЄС, а також чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Основні наукові результати дисертації висвітлені в наступних публікаціях аспіранта:

1. Кониченко О.М. Щодо поняття захисту прав суб'єктів господарювання. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2017. № 13. С. 109–114.

2. Кониченко О.М. Відео- та аудіофіксація як засоби захисту прав суб'єктів господарювання. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 108-113.

3. Кониченко О.М. «Посадова особа» та «службова особа»: питання понятійного апарату. *Приватне та публічне право*. 2020. № 3. С. 30-34.

4. Konychenko O.N. On appeals against decisions, actions or omissions of power subjects. *Visegrad journal on human rights*. 2020. № 6 (vol. 1). С. 336-339.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Кониченко О.М. Щодо питання підстав захисту прав суб'єктів господарювання. *Концептуальні напрями розвитку наукових знань (частина III): матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24-25 листопада 2018 року)*. Київ: МЦНД, 2018. С. 52-53.

6. Кониченко О.М. Щодо розмежування понять «посадова особа» та «службова особа» в законодавстві України. *Правове забезпечення соціально-економічного розвитку: стан та перспективи: Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11–12 жовтня 2019 р.)*. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 20-22.

7. Кониченко О.М. Щодо питання органів захисту прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органами державної влади. *Виклики глобалізованого суспільства: економіко-правовий аспект: матер. I міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (15 листопада 2019 року)*. Вінниця, 2019. Том 1: Право. С. 20-22.

8. Кониченко О.М. Щодо гарантій захисту прав суб'єктів господарювання. *Четверті економіко-правові студії: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених (м. Одеса, 13 листопада 2020 р.)*. Одеса: Фенікс, 2020. С. 51-55.

Таким чином, дисертаційна робота О.М. Кониченка відповідає вимогам п. 10 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019

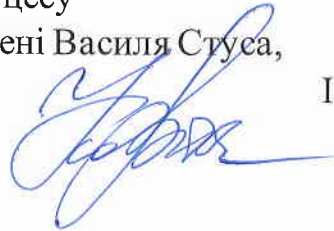
року № 167 зі змінами від 6 вересня 2021 р., виконана здобувачем особисто, містить нові науково обґрунтовані результати проведеного дослідження теоретичного та практичного спрямування, що мають істотне значення для галузі знань 08 «Право» та свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку, зокрема науку господарського права.

На підставі вище наведеного дисертацію Кониченка Олега Миколайовича за темою «Захист прав суб'єктів господарювання від порушень та посягань органів державної влади» рекомендовано до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

професор кафедри цивільного права та процесу
Донецького національного університету імені Василя Стуса,
доктор юридичних наук, професор

І.Ф. Коваль

Рецензент

доцент кафедри господарського права
Донецького національного університету імені Василя Стуса
кандидат юридичних наук, доцент

Ю.М. Павлюченко